

Asianajaja Ritva-Liisa Luomaranta kuuluu niiden harvojen naisten joukkoon, jotka ovat mukana yritysten johtoportaisissa.

Vaikka perusasiat Suomessa ovat tasa-arvon edistymiseen hyvät, perinteinen ajattelutapa jarruttaa yhä naisten etenemistä.

Monesti naiset ovat myös turhan arkoja pyrkimään uralla eteenpäin.

apu teksti Petri Fiilin
kuva Kari Kaipainen

Nainen on johtotason ongelma

Tasa-arvo lisääntyy, mutta naisten osuus yritysmaailman johtotehtävissä laajenee perin hitaasti, sanoo asiaa paljon pohtinut asianajaja Ritva-Liisa Luomaranta asianajotoimisto Borenius & Kemppinen Oy:stä.

- Sukupuolten tasa-arvo on jäänyt ehkä yritysten kiihkeän menon jalkoihin. Mahdollisesti sen on syrjäyttänyt pitävä halu unohtaa koko sukupuoli - ainakin työpaikoilla. Ajatellaan kaikkien olevan samaa tiimiä, ammattilaisia ja asiantuntijoita, joiden erot ovat lähinnä yksilöllisiä. Pätevyiden ja asiantuntemuksen ainakin uskotellaan ratkaisevan yksilön urakehityksen suunnan.

Asiantuntemus onkin ollut naisten vahvin valtti ja usein melkein ainoa tie uralla ylöspäin. Luomarannan mukaan etenemisen ei kuitenkaan voi välttää yritystasolla laajalti toimineen. Viime vuosikymmenen loppupuolella laskettiin yritysjohtajista vain hieman yli viidenneksen olevan naisia. Kärjistäen voisi siis väittää, että maassa olisi noin neljä kertaa enemmän johtajaksi päteviä miehiä kuin naisia.

Pätevyyttä riittää

- Yritysten hallitus- ja johtokuntatasolla vino ilmiö vielä ko-

rostuu. Naisten osuus suurten pörssiyritysten hallituksissa jää vain noin kolmeen prosenttiin. Yli puolessa suomalaisia yrityksiä ei ole naisia lainkaan ylimmissä johdossa. Pätevyys, kyvykyys, asiantuntemus ja se, miten paljon nainen voisi tuoda hallitukseen lisäarvoa, ei ole nykytilaan nähden missään suhteessa.

Luomaranta itse on hankkinut osaamisensa määrätietoisesti. Oikeustieteellisen tutkintonsa hän suoritti 1972, ja varatuomari hänestä tuli 1978. Asianajajan nimikettä hänelle myönnettiin 1975. Luomarannan erikoistumisalue keskittyy oikeudenkäynteihin. Hän on hoitanut muun muassa osakeyhtiön vastuuta koskevia oikeudenkäyntejä, työsuhteriitoja, välimiesoikeudenkäyntejä, lahjusoikeudenkäyntejä, vuokratuotoja ja tasa-arvolain rikkomuksia koskevia tapauksia. Hän on myös asianajotoimiston osakas.

Kinnostus yhteiskunnallisiin asioihin on vienyt hänet mukaan erilaisten järjestöjen ja yritysten toimintaan sekä myös kunnallispolitiikkaan. Hän on Espoon kaupunginvaltuutettu ja Espoon yhteisen kirkkovaltuuston jäsen.

Luomaranta korostaa, että hän on saanut tehdä mielenkiintoista ja ihmisläheistä työtä, jossa saa varmuudella palautetta. Se saa ponnistelemaan ja yrittämään yhdä työn mahdollisimman hyvin.

Naisten etenemistä johtopaikoilla saattaa Luomarannan mukaan jarruttaa omalta osaltaan kulttuurin jäähmyys. Tietotaso, uskomukset ja ennakkoluulot hitautuvat hitaammin kuin huimasti edennyt tekninen ja taloudellinen ympäristö.

- Naisjohtajat eivät ajattele useinkaan uraa valta-asemana, vaan tavoittelevat enemmän työtä ja varsinkin sen sisältöä. Naiset haluavat miehiä useammin rinnastaa työn perheeseen. Ne molemmat ovat keskeisiä elämän osa-alueita. Tosiasia on, ettei kenenkään energia riitä hoitamaan kaikkia rooleja yhtäaikaan täydellisesti. Kun lapset ovat pieniä, he vaativat pakosta osansa. Toisaalta elämässä ehtii monenlaista, jos haluaa, kunhan ei kuvittele pystyvänsä hoitamaan kaikkia rooleja samanaikaisesti.

Luomarannan mukaan nainen saatetaan työelämässä tästä huolimatta leimata miestä helpommin häikäilemättömäksi pyrkiväksi perin tavallista johtajauraa edetessään.

Perustat kunnossa

Luomaranta on ollut mukana Asianajajaliiton työryhmässä selvittämässä, miksi naisten osuus osakkaina ja itsenäisinä yrittäjinä on myös asianajaja-alalla kehittynyt perin hitaasti.

- Ongelmallista on se, että meillä perusasiat ovat kunnossa.

Suomessa tasa-arvolla on pitkät perinteet ja miehillä on hyvä itsetunto. He hyväksyvät yleisesti puolisonsa kodin ulkopuolisen karriäärin. Hyvästä perusasetelmasta huolimatta naisten yrittäjäaktiivisuus oli kansainvälisessä kansalaisten yrittäjäaktiivisuutta kartoittavassa tutkimuksessa vertailumaiden alhaisin.

Taustalla saattaa Luomarannan mukaan usein olla viime aikoina jonkin verran julkisuutta saanut kiltin työn syndrooma. Naiset paneutuvat asioihin perinpohjaisesti ja tekevät sen, mitä pyydetään. Kuitenkin kilpailuhenkisyys puuttuu, samoin halu korostaa omaa osaamistaan ja ottaa vastaan uusia suuria haasteita. Tutkimusten mukaan naisilta puuttuu usein rohkeus ryhtyä yrittäjiksi.

- Jos teet omissa huoneessasi vain ahkerasti työtä, joka pahimmassa tapauksessa menee eteenpäin jonkun miehen nimissä, uralla etenemisestä ei ole puhettakaan. Siksi naisenkin täytyy oppia jossain vaiheessa korottamaan rimaa ja korostaa osaamistaan. Yhä useammin kannukset joutuu hakemaan suurilta kansainvälisiltä areenoilta asiantuntijatehtävissä. Tämän jälkeen mahdollisuudet päästä uralla eteenpäin paranevat kotimaassakin. ■

Asianajaja Ritva-Liisa Luomarannan mukaan nainen leimataan miestä helpommin pyrkiväksi. - Niin miehen kuin naisenkin pitää tosiasialla olla sekä halukas että motivoitunutkin noustakseen johtajaksi.